

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”: „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe $\frac{1}{2}$ an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 18 Ianuarie 1902.

Nr. 3.

Examinarea proiectului pentru distribuirea profitului net prin comitetul de supraveghiere.

Asupra distribuiri profitului net, realizat conform bilanțului, are să hotărească, în sensul § 179 al L. C. punct 2, adunarea generală; dar spre a pute face aceasta, direcțiunea trebuie să compună un proiect de distribuire. Lucrul acesta nici statutele nu-l pot transmite în sfera de competență a comitetului de supraveghiere, fiind-că aparține agendelor administrative, deci numai direcțiunea este chemată a-l face. Cu atât mai mult este însă obligat comitetul de supraveghiere prin lege, de a examina proiectul resp. propunerea pentru distribuirea profitului net, pe care direcțiunea voiesce să o prezinte adunării generale. Obligamentul acesta, în special indicat în lege, legislativa de sigur nu pentru aceea l-a impus comitetului de supraveghiere, fiind-că a pus pond pe examinarea cifrelor cuprinse în proiectul de distribuire al profitului — lucru de tot simplu și care d'abia merită a fi menționat, — ci din motivul, ca esența examinării efectuate din partea comitetului de supraveghiere să consistă în satorirea faptului, dacă suma propusă spre distribuire este de fapt profit curat și dacă nu cum-va direcțiunea propune spre distribuire un profit fictiv, în sarcina capitalului social.

Având în vedere acest scop esențial al examinării proiectului de distribuire, comitetul de supraveghiere este obligat, deja la examinarea bilanțului, a ține cont de acea dispozițiune a § 163 a L. C., conform căreia acționarii au drept numai la acel profit net, care este a se împărți între dênșii conform statutele; cu alte cuvinte bilanțul trebuie examinat și din acel punct de vedere, dacă profitul net arătat, de fapt, este un rezultat al activității de preste an, liber de alte spese ori sarcini încă neachitate. Prin urmare trebuie cercetat, că oare nu mai sunt și astfel de spese și a se constata — ceea-ce se poate vedé de altcum și cu ocaziunea examinării periodice a contabilității — proveniența profitului, dacă acesta este re-

sultatul încasărilor evidente din conturile, cari reprezintă venituri, sau a rezultat din o creștere naturală a valorii activelor (creșterea cursului) și dacă nu s'au trecut cum-va asupra acestor conturi și astfel de poziții, cari nu se pot considera ca profit. Mai departe trebuie cercetat, dacă s'a amortisat din spesele de fondare cuota corespunđătoare a anului de încheiere și, dacă s'au amortisat, sau trecut asupra contului profit și pierdere procentele, prescrise conform statutele, ca amortisare din valoarea utensiliilor (mobiliarului).

Dacă după acestea și după observarea celor cuprinse în § 199 al L. C. s'a constatat, că profitul net arătat în bilanț și propus spre distribuire, de fapt, se poate considera de atare, examinarea sumelor cuprinse în proiectul pentru distribuirea profitului net se face cu ușurință. Statutele adecă trebuie să conțină, conform legeri, cheia pentru distribuirea profitului net, adecă să indice scopurile pentru cari este a folosi profitul curat și proporțiunea (procentele) în care sunt a se dota fiecare din scopurile indicate. Profitul net se folosese, de regulă, cum urmează: pentru dotarea fondului de rezervă, pentru tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere, în fine restul se distribuie sub titlul „dividendă” între acționari. Abaterile dela acest mod simplu de distribuire însă nu sunt rare, d. ex. se dotează cu un procent anumit diferitele rezerve și fonduri (generale, de amortisare, de pensiune, pentru perderi de curs, etc.), se dă tantiemă funcționarilor societății și se dau câte-va procente spre scopuri filantropice. Mai complicat este proiectul pentru distribuirea profitului net în cazul, când s'au emis și astfel de acțiuni cu prioritate, ale căror proprietari participă, pe lângă interesele stipulate, încă și la un procent anumit din dividendă sau când s'a enunțat, că proprietarii acțiunilor fundamentale primesc drept dividendă suma corespunđătoare unui procent anumit și pot participa, preste aceasta dividendă maximală, numai în cazul acela la supradividendă, când profitul net este mai mare decât suma fixată.

Ori-cât de variate ar fi în privința aceasta dispozițiunile statutele, ele sunt de regulă clare și așa

comitetul de supraveghiere nu are altceva de făcut, decât să se convingă, dacă proiectul pentru distribuirea profitului net corespunde dispozițiilor relative din statute, resp. dacă scopurile indicate acolo s'au dotat cu procentul prescris al profitului net; în fine, dacă s'a socotit exact dividendă, ce cade asupra fiecărei acțiuni. Un proiect de distribuire, care se abate câtuși de puțin dela statute, nu poate fi acceptat din partea comitetului de supraveghiere resp. nu poate fi prezentat cu aprobare adunării generale.

Se întemplă une-ori, că direcțiunea — cu considerare la micimea profitului net — nu propune distribuirea acestuia, ci propune ca profitul realizat să se transpună în întregime în contul anului proxim. Comitetului de supraveghiere îi stă în voie a primi sau a nu primi această propunere; în cazul din urmă însă nu este în drept a pretinde ca direcțiunea să compună un proiect pentru distribuirea profitului net, căci ceștiunea aceasta o poate decide numai adunarea generală. Dacă însă direcțiunea ar prezenta un proiect pentru distribuirea profitului net, conform căruia unele scopuri indicate în statute se dotează cu procentele statutare, iar altele nu se dotează cu nimic, ci restul se transpune în cont nou, atunci proiectul acesta de distribuire, — ca unul ce stă în contradicere cu statutele — comitetul de supraveghiere nu-l poate propune adunării generale spre primire.

trad. de Cp.

Jurnalul.

Jurnalul, despre care ne-am propus a vorbi aci, nu este registrul contabilității simple, în care se introduce fără excepțiune toate operațiunile, și de și în formă narativă, căci pentru acesta este mai întrebuintată numirea *Prima-Notă*; nici registrul impus de lege în Franța, Olanda, Belgia, Italia, Spania, Portugalia și România și în privința căruia codul comercial francez dispune următoarele: în *Jurnal* are să treacă comerciantul și de și toate datoriile și pretensiunile sale, operațiunile sale comerciale, emiterea, acceptarea și indosarea de cambii, precum și tot ce el încasează sau plătește din ori-ce motiv, asemenea să însemneze lună de lună sumele ce le folosesc pentru trebuințele casei sale, și anume această evidență are să o poarte independent de alte registre usitate în comerț, dar neimpuse de lege. Astfel jurnalul în contabilitatea franceză nu trebuie să corespundă sistemului de contabilitate al unei întreprinderi; el trebuie purtat chiar când n'are nici o legătură cu celelalte registre și fără considerare la sistemul de contabilitate: simplă sau dublă. În fine jurnalul nostru nu este nici registrul fundamental al contabilității duble italiene, care conține toate operațiunile de cassă și prima-nota (memorial) și avea la început o singură rubrică, apoi 3 rubrici (2 pentru cassă și 1 pentru memorial), ci este un *registru intermediar de contragere periodică* cu destinațiunea de a mijloci trecerea în *Maestru* (cartea mare) din toate acele registre, în cari se compun articole, adevărat din *Cassa*, *Prima-Nota*, *Cartea Facturilor*, etc. Această contragere pentru maestru se poate face la 7, 10 sau 15 zile, dar aproape peste tot locul s'a

introdus contragerea lunară, adevărat trecerea în maestru numai odată pe lună cu ajutorul jurnalului sumar.

Jurnalul sumar se aseamănă cu jurnalul contabilității italiene, numit în praxă de multe ori al contabilității franceze, într-un negoț și din el se fac trecerile în maestru. Se deosebesc însă prin aceea, că jurnalul contabilității italiene cuprinde afacerile în ordine *cronologică*, așa cum s'au petrecut, și de și, cu explicările de lipsă, pe când jurnalul sumar se face *numai odată pe lună*, și urmărește scopul de a simplifica trecerea în maestru prin sumarea tuturor articolelor, cari se refer la un debitor sau un creditor, iar textul de regulă se omite cu totul. Prin introducerea jurnalului sumar fie-care cont din maestru primesce numai puține pozițiuni contrase pentru luna întreagă. Dar maestrul purtat în felul acesta nu prezintă starea zilnică a conturilor deschise, ci numai starea dela finea unor anumite perioade, prin urmare pentru acei rami de operațiune, cari reclamă o evidență zilnică, cum sunt debitorii și creditorii, trebuie purtate registre auxiliare.

Jurnalul de regulă se poartă paginat și are cam următoarele coloane:

- a) o coloană pentru data poziției;
- b) o coloană de referință pentru folio sau pagina registrului din care se extrage poziția;
- c) o coloană de referință pentru folio conturilor din maestru;
- d) o coloană de text pentru însemnarea conturilor și
- e) 2 sau 3 coloane de sumă.

Jurnalul se poate purta în mai multe forme, dintre cari mai întrebuintate sunt cele următoare:

1. Jurnalul în care extragem din registrele fundamentale separat pe fiecare debitor și creditor cu toate sumele sale dintr'o lună, așa ca să avem de introdus la fiecare cont din maestru numai o poziție în debit și alta în credit. În acest jurnal se extrag deosebit întâi conturile debitoare apoi cele creditoare.

Ca titlu se scrie cuvântul „*Debitori*“ și apoi se înșiră aceștia în ordinea, în care urmează, începând dela *Cassa*. Primul debitor este contul *Cassa*, și anume cu suma întreagă din partea stângă, minus saldul dela începutul lunii, pentru că acela nu privește luna ce jurnalism. În șirul pe care scriem contul *cassa* în columna de referință însemnăm folio de unde începe luna și unde se termină; în șirul următor însemnăm în columna de dată ziua ultimă din lună; ca text scriem „la diverși creditori“ și în columna a doua de sume punem totalul cu care este debitor contul *cassa*. Al doilea debitor este primul cont din creditul contului *Cassa*. Acesta se însemnă în text cu aceleași date ca și contul *cassa*; dar înainte de a scrie suma trebuie să cercetăm, dacă acest cont se mai găsește în decursul lunii ca debitor în *Cassa* sau *Prima-nota*. Dacă figurează numai odată, atunci însemnăm în text contul contrar „la *Cassa*“ și scriem suma tot în coloana a doua; iar dacă un cont vine mai de multe ori ca debitor în *Cassa* și *Prima-nota*, atunci toate pozițiunile se trec una sub alta, întâi cele de *Cassa* după dată, apoi cele de *Prima-nota* însemnându-se totdeauna contul contrar. Sumele singurate se scriu în coloana primă și totalul, care ne arată cu cât este a se debita fie-care cont, în coloana a doua.

Jurnalizarea pozițiilor se poate face și în ordine cronologică, fără a separa *Cassa* de *Prima-nota*. În *Cassa* și *Prima-nota* încă se poate însemna în coloana de referință pagina, unde s'a făcut jurnalizarea.

După-ce am jurnalizat toți debitorii, facem suma totală în coloana a doua sau dacă avem trei coloane în cea din urmă. În cazul prim se sublinează suma totală, fiindcă nu mai vine transportată, în cazul al doilea suma totală se transportă.

Apoi separăm pe debitori prin o linie în coloana de text și începem a extrage creditorii în același mod. Scriem ca titlul „Creditori” și imediat în șirul următor contul Cassa, care vine creditat cu suma totală a creditului (partea dreaptă din registrul Cassa) apoi continuăm cu conturile din debit, cari sunt creditoare. Ca și la debitori, trecem una sub alta toate pozițiile din Cassa și Prima-nota, cari se referă la același creditor, în coloana primă, totalul fiecărui cont în coloana a doua și totalul creditorilor îl formăm tot în această coloană sau dacă avem, în coloana a treia. De oare-ce față de fie-care debitor trebuie să avem unul sau mai mulți creditori și față de fie-care creditor unul sau mai mulți debitori, de aceea totalul pozițiilor din debit trebuie să fie egal cu totalul celor din credit.

Prin întrebuintarea jurnalului descris până aci, vom avea în maestru la fie-care cont numai o poziție în debit și una în credit, în oțt maestrul este foarte concentrat; e drept însă că ne lipsese evidența din ce transacțiuni provin sumele introduse în maestru, dar aceasta o putem afla întorcându-ne pe baza foliului notat în columna de referință, la jurnal și de acolo la registrele fundamentale (Cassa, Prima-nota etc).

2. A doua metodă de jurnalizare constă din contragerea posturilor cari au un debitor sau un creditor comun într'un singur articol compus. Începutul îl facem cu contragerea articolelor din Cassa și anume ca prim articol debităm contul Cassa pentru întreaga suma intrată în decursul lunei și credităm conturile din partea stângă (debitul) a Cassei scriind

*Contul Cassa
la X Creditori,*

și în rëndul imediat următor scriem pe cel d'antăi creditor, pe care-l aflăm în debitul Cassei. Introducem data și folio Cassei în același șir, iar suma numai după ce am cercetat, că oare mai figurează contul acesta ca creditor (în debitul cassei), și anume dacă contul figurează numai odată, trecem suma în coloana a doua, iar dacă se mai găsește în coloana primă. Toate pozițiile din cassa, cari privesc pe același creditor, vin una sub alta, și totalul lor se trece, în coloana a doua. Astfel urmăm cu toți creditorii cassei până la fine, apoi adunăm sumele din coloana a doua, și scriem totalul lor în coloana a treia. Sumele din coloana a doua ne arată cu cât este a se credita fie-care cont, iar totalul din coloana a treia: cu ce sumă este a se debita contul Cassa pentru toți acești creditori. Separăm acest articol cu o linie în coloana de text și imediat formăm pe rëndul următor al doilea articol pentru creditul cassei scriind

*X Debitori
la Cassa*

sau

*Cassa
per X Debitori*

Apoi extragem debitorii, cari se găsește în creditul cassei întocmai cum am arătat mai sus, trecând sumele singuratic, cari se referă la același cont în coloana primă, totalul fiecărui cont debitor în coloana a doua și totalul tuturor debitorilor, care corespunde cu totalul creditului contului cassa în coloana a treia. Este de observat că suma cu care este a se debita

contul Cassa trebuie să consune cu suma intrată după registrul Cassa în luna ce jurnalizăm minus saldul dela început, iar suma cu care se creditează contul Cassa trebuie să corespundă cu suma eșită din registrul Cassa minus saldul remas la încheiere.

Terminând cu acești doi articoli jurnalizarea cassei, luăm Prima-nota și căutăm conturile cari figurează mai de multe-ori ca debitoare sau creditoare, și apoi cu fiecare din aceste conturi formăm un articol sau dacă un cont figurează mai de multe-ori ca debitor și mai de multe-ori ca creditor, doue articole (unul debitor, altul creditor), contrăgând toate conturile cari sunt debitoare și creditoare față de el, în aceeași ordine ca și la Cassa. Apoi luăm un alt cont, care are cei mai mulți debitori sau creditori și formăm un nou articol compus; iar conturile singuratic, adecă în cari avem numai un debitor și un creditor, le copiem întocmai din Prima-nota, omitând textul. Și la jurnalizarea Prima-notei (memorialului) trecem în coloanele din jurnal data și pagina Prima-notei, iar sumele le scriem ca și din Cassa în coloana primă sau a doua, și totalul fiecărui debitor sau creditor comun în coloana a treia. Jurnalizarea Prima-notei în chipul acesta ne dă o sumă totală egală, cu cea din Prima-nota.

Din jurnalul acesta pot veni la un cont din maestru câte doue poziții în debit și alte doue în credit (una din Cassa și alta din Prima-nota).

Dacă transportăm sumele până la finea anului Jurnalul astfel purtat ne arată cât e de mare revirementul general (per Cassa și Prima-nota) și oferă și o controlă pentru bilanțul de verificare (probă) din maestru. Dacă folosim jurnalul prim avem toate sumele în dublu, deci acolo ar trebui să împărțim cu doi pentru a pute afla revirementul.

Am aretat la ambele metode de jurnalizare, ce sume trebuie să ne dea ca să presupunem, că am extras corect însă cu controlul acesta nu putem fi îndestuliți, pentrucă s'ar fi putut întâmpla la extragere, ca să introducem o sumă la un cont greșit, prin ceea ce starea totală nu se alterează, sau ca o sumă să nu fie jurnalizată nici la debitori nici la creditori (la modelul 1 de jurnal), sau ca o sumă să se treacă greșit atât în debit cât și în credit, deci totdeauna înainte de a le trece în maestru trebuie să le colacionăm.

Un control pentru împrejurarea că n'a rămas nimic neextras, avem atunci, dacă laterăm și sumele din Prima-nota; căci făcând la finea lunei starea, putem cerceta dacă debitorii și creditorii dau suma din debitul și creditul Cassei plus suma din Prima-nota.

Ordinea în care să jurnalizăm nu este prescrisă, numai atâta se așteaptă dela o contabilitate regulată, ca să fie uniformă.

Afară de aceste doue forme de jurnal, mai este cunoscut un jurnal tabelar, în care se deschid pentru fiecare cont doue coloane, una pentru pozițiile de debit și alta pentru cele de credit, și în care se pot introduce și de și articolele din Cassa și Prima nota. La finea lunei se adună debitul și creditul fiecărui cont și după-ce ne-am convins că sumele arătate sunt corecte le trecem în maestru. Acest jurnal se poate folosi însă numai într'o afacere cu un număr mai mic de conturi.

Insemnarea paginei din jurnal în registrele din cari se extrag pozițiile se poate omite, fără ca prin aceasta să sufere evidența, știut fiind că în registrele fundamentale se introduc operațiunile în ordine cronologică, așa încât este destul a ști data pentru a pute căuta o sumă cu destulă înlesnire. Nu este însă

tot așa cu trecerea din jurnal în maestru pentru că aci fiecare cont ocupă un folio separat, așa încât pentru a ști unde e trecută o poziție oare-care din jurnal în maestru, trebuie neapărat să însemnăm în coloana de referință a jurnalului folio contului din maestru, iar în maestru pagina jurnalului, deși aceasta în cele din urmă încă s'ar pute omite precum nu se pune nici în Cassa și Prima-nota pagina jurnalului. În tot cazul este mai ușor de căutat ceva, dacă sunt însemnate foliile în coloanele de referință.

Mulți contrari ai contabilității duple, și chiar unii dintre aceia, cari recunosc avantajii acestei metode de contabilitate, condamna întrebuintarea jurnalului ca o scriere de prisos și cer a se trece direct din registrele fundamentale în maestru. Noi însă nu putem împărtăși aceste vederi, chiar abstragând dela avantajii arătate în firul acestei descrieri, pentru că jurnalizarea face pe contabil să examineze articolele din singuraticile registre, și-i dă ocaziune să descopere eventuale erori¹⁾.

LEGISLAȚIUNE.

Legislațiunea comercială și de credit în anul 1901. În anul 1901 s'au creat în Ungaria următoarele legi menite a regula și promova interesele economice ale țerei.

Art. de lege XXV, prin care se întregesc și se ameliorează unele dispozițiuni ale convențiunei încheiate la timpul său în Berna cu privire la *dreptul de transport al căilor ferate* și art. de lege XXVII, care cuprinde convențiunea internațională, relativă la inoarea din cinci în cinci ani a *convențiunei postale internaționale*, lângă care lege s'a adaus o ordinațiune a ministrului de comerț despre codificarea tarifelor postale. Art. de lege VI. conține convențiunea încheiată la Berlin între Germania și Austro-Ungaria asupra scutirei reciproce a *dreptului de autor*, fără a avea însă valoare retroactivă asupra reproducțiilor, apărute înainte de intrarea în vigoare a acestei convențiuni. Art. de lege XXVI regulează *taxele consulare*. Spre a promova și desvolta *navigațiunea maritimă*, s'a creat art. de lege VII și X, al căror principiu fundamental este, că statul subvenționează societățile private de navigațiune, fixând minimul prestațiilor lor și rezervându-și oare-care drept de ingerință asupra conducerii lor. Art. de lege XXIV *despre incompatibilitate* are pentru desvoltarea economiei naționale numai intr'atăta însemnătate, intru-cât exclude pe politicianii de profesiune dela administrațiunea diferitelor întreprinderi, cari stau direct sau indirect în legătură cu statul.

Dintre *ordinațiunile guvernului* mai însemnată este aceea, prin care s'a introdus art. de lege XXV:1900, despre *adunarea comandelor*, intrat în vigoare la 1 Iuliu 1901. Ministrul de comerț a adevă a fost autorizat, a statori pe calea ordinațiunii articolele industriale, asupra cărora dispozițiunile legii amintite nu au valoare. În categoria acestora cad în general: fabricatele industriei de casă, instrumentele, aparatele științifice, mașinile de cusut, mașinile agricole mai mari, în fine instalațiunile electrice.

Deoarece, conform experienței, s'au făcut numeroase încercări pentru eludarea dispozițiilor acestei

legi, ministrul de comerț a emis în zilele trecute o ordinațiune, prin care atrage atențiunea autorităților industriale asupra singuraticelor abuzuri.

Dintre *proiectele de lege* în pregătire este de amintit în prima linie proiectul de lege referitor la *procedura civilă*, care se va desbata deja în 1902 și atinge foarte de aproape interesele lumii comerciale.

Chestiunile referitoare la sfera de activitate și competența singuraticelor judecătoria au fost viu discutate în diferite anchete. La întrebarea, dacă va fi a se încredința în viitor judecătoriilor cercuale și cauzele cambiale sau nu, cei mai mulți juriști au răspuns negativ; astfel că este probabil și și de dorit, ca cauzele cambiale să se decidă, ca și până aci, la tribunale. Numeroase și juste sunt plângerile lumii comerciale, că în urma dispozițiilor *legei bagatelare* pretensiunile sub K 40— sunt aproape neincassabile. Deși noua procedură civilă nu va face distincțiune între procesele comerciale și cele de altă natură, cu toate acestea, probabil, va oferi comercianților, industriașilor și preste tot lumii comerciale posibilitatea de a piri pretensiunile mici la judecătoria reg. a domiciliului lor.

Alte proiecte de lege în lucrare sunt: *legea minieră*, de importanță pentru comerț și industrie în special, fiind-că va regula exploatarea minelor de cărbuni; apoi *legea civilă* și *reforma legii de asigurare*. Revisiunea *legii comerciale* încă figurează în programa ministrului de justiție, dar în anul trecut nu s'a pertractat.

Un proiect de lege, care va fi prezentat legislației în curând este cel referitor la *situația de drept a impiegaților comerciali*; asemenea se va supune unei revisiuni *legea de patente* și *de mustre* și se pregătesc proiecte de lege despre *concurența neloială* și despre *stificarea oficiilor de etalonare*.

*
○

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 16 Ianuarie 1902.

⊙ S'au ivit două momente, cari dau situațiunei financiare actuale un alt caracter și cari se prevedeau încă mai de mult cu oare-care siguranță. Aceste două momente sunt: prospectele unui avânt pe terenul industriei și abundența de numerar disponibil, ce se simte în toate piețele europene.

Teama, că crisa industrială din Germania va continua încă cu devastările, — s'a delăturat, ba se așteaptă chiar o îmbunătățire treptată, și aceste speranțe întemeiate reinviază din nou încrederea, care formează factorul principal al vieții economice.

Cel mai mare efect însă îl exerciază fără indoială abundența de bani, ce crește vedând cu ochii, și cu toate acestea, — până acuma, — nimeni nu s'a cugetat la vr'un mijloc de precauțiune. Reservoriile de bani se scurg mereu pe continent, de câte-va luni deja, și cu toate acestea lumea se silea de a aduna cât de multe disponibilități. Direcțiunile Băncilor de emisiune își măreau rezervele în aur efectiv, (deși nefructifer) fără de a se gândi la faptul, că dobânda tirgului liber le va face cea mai mare concurență. Situațiunea s'a desvoltat în dragă voie; acuma însă a devenit actuală întrebarea: ce să se înceapă cu mulțimea de capitale disponibile și prin urmare nefructificate? Răspunsul a fost ușor, dar mai grea a fost executarea. S'au aflat

¹⁾ Schiebe u. Odermann. Die Lehre von der Buchhaltung pag. 88/9.

deci curând două recepte: reducerea etalonului băncii austro-ungare și cumpărarea efectelor de stat și a altor fonduri.

După cum am amintit însă în raportul din săptămâna expirată, Banca austro-ungară nu a aflat de consult reducerea etalonului, atât din punctul de vedere al politicii valutare, cât și din motivul, că un etalon mai scăzut decât cel de 4 procente al Băncii din Londra, ar fi tăiat prea adânc în cele mai deosebite relațiuni. O ieftinătate prea mare a creditului, nu va fi atât de avantajoasă, după cum mulți sunt de credință, fiind-că prin aceasta s'ar reduce și venitul sau renta capitalilor. La cazul acesta s'ar pute aplica cele șise de defunctul politician german Windhorst, când cu mulțimile de conversiuni din Germania, și anume că: imperiul nu este destul de avut în capitale, pentru ca să poată suporta pe durată o dobândă prea redusă. O dobândă mai redusă, decât cea actuală, ne-ar fi izolat cu totul de relațiunea cu celelalte țări, cari sunt însă pentru noi dătătoare de ton. — În locul reducerii etalonului a reluat însă Banca operațiunile de escompt în piața liberă.

Prea urcată este la noi dobânda depozitelor, care nu mai stă în nici un raport cu prețul general al banilor, astfel că băncile, cu deosebire însă cele frunțase, nu mai sunt în stare să realizeze vr'un beneficiu după sumele primite în deposit. Cererea de bani este atât de modestă, încât nici chiar Banca Austro-Ung., cu o dobândă de $3\frac{1}{2}\%$, nu poate atrage sume mari în accepte; cum ar pute deci face atari operațiuni celelalte bănci, pe cari depozitele le costă cel puțin $4\frac{1}{2}\%$ procente. La depozite cu deosebire trebuie să se aibă în vedere siguritatea și nu dobânda mare. Începutul unei reduceri de interese la depozite l'au făcut deja două institute frunțase din Capitala noastră, deși numai la depozitele nouă. La multe dintre băncile noastre încă nu le-ar strica, dacă ar mai slăbi cu licitarea crescândă a dobândii depozitelor, cari pe unele le costa $6\frac{1}{2}\%$ — 7% , fiind astfel siliți să încerce pe debitori cu 10% — 12% dupăcum serie un director de bancă în „Tribuna“.

Ieftinătatea și abundența de bani și-a avut efectul și asupra tirgulii de fonduri și cu deosebire a Rentelor unitare de $4\frac{2}{3}\%$, cari au ajuns cursul pari, părăsit deja din Februarie 1900. De atunci incoace s'a redus cursul acestora până la 96 45; iar cursul cel mai urcat, ce l'au notat vre-o dată, a fost de 102·70, și anume la Februarie 1898.

Înainte cu doi ani institutele fonciare s'au vădut nevoite să și cumpere singure scrisurile fonciare pentru ca să impedece o devaluare a cursului; acumă însă, în urma abundenței de banii, aproape toate s'au vindut. Pe atunci chiar Banca Austro-Ungară a fost silită să rescumpere după cursul țilei scrisuri fonciare proprii în suma de 27·5 milioane coroane; conform conșpectului din 12 Ianuarie însă scrisurile fonciare nevândute arată o stare de 17 milioane coroane, din cari într'o singură săptămână s'au vândut 675,000 cor.

Situația datoriei flotante de stat. La finea anului 1901 situația datoriei flotante de stat a fost următoarea: note de stat à fl. 5.— în valoare de fl. 17.078,720.—, și note de stat à fl. 50.— în valoare de fl. 858,600.—, total deci fl. 17.936,870.—. În cursul lunii Decembre a. tr. s'au răscumpărat și nimic note de stat à fl. 5.— în sumă de fl. 12.136,155.— și note à fl. 50.— în sumă de fl. 125,200.—.

AGRICULTURĂ.

Recolta anului 1901.

În Ungaria producțiunea agricolă a an. trecut a fost submijlocie. Totuși prețurile sunt destul de scădute. Causa este concurența ce ne face România cu porumb, ovės și rapiță, și America cu grâu, iar de altă parte vămile mari puse pe grânele noastre la intrarea lor în unele state. Din cauza prețurilor scădute au suferit atât industria cât și comerțul, și astfel întreagă viața economică a țării a fost greu apăsată.

În Austria recolta în general a fost satisfăcătoare.

În România anul trecut în general a fost un an bun agricol. Grâul a dat o producțiune cuantitativ foarte bună, iar calitativ mijlocie. Porumbul a dat o recoltă îmbelșugată. Secara și orzul au dat recolte satisfăcătoare. Ovėsul a dat o recoltă strălucită; iar rapița o recoltă mai bună ca mijlocie. Celelalte plante agricole încă au dat recolte bune.

La sfîrșitul anului prețurile tuturor cerealelor au fost în urcare. Îndeosebi prețurile porumbului și ale ovėsului au fost excepțional de bune.

Statele-Unite au avut o recoltă extraordinar de bogată în toate cerealele, afară de porumb, la care au un deficit de 217.500,000 hl. sau aproape 32% față de producțiunea an. 1900. Spania a avut recoltă abondentă. Rusia și Italia au avut recoltă bună; iar Franca și Germania recoltă slabă.

„Mântuirea micului proprietar“. În prim articolul seu dela 12 Ian. a. c. revista „Erdélyi Gazda“ analizează chestia pusă pe tapet de Barta Ödön în ședința comisiei financiare a dietei dela 3 Ian. a. c. chestie de care s'a făcut amintire și în „Rev. Econ.“.

Se constată, că nu e o întrebare mai importantă în viața economică a țării, decât mântuirea de datorii a micului proprietar, care din cauza impregiurărilor nefavorabile de credit trebuie să și acate de grumați traista de cerșitor și să emigreze. Măsurile luate până acum de ministerul de agricultură nu sunt de ajuns. Micul proprietar trebuie să aibă *isvoare de credit ieftine și bune*; iar împrumuturile să le capete pe perioade cât mai lungi.

După Barta Ö. statul ar trebui să întrevină, creând un institut financiar de stat, care să stee sub conducerea centrală a statului, și să aibă filiale în toate comitatele. Aceste filiale să desărcineze de datorii pământul micilor proprietari din respectivele comitate.

Micul proprietar să capete împrumuturi fără detrageri, anuitățile să le solvească decursiv, și nu de două-ori ci numai odată, după ridicarea recoltelor, pentru-că agricultorul numai atunci are bani.

Sumele trebuincioase institutului din vorbă s'ar procura prin emisiunea de acțiuni, cari ar beneficia de garanția statului, posedând dreptul indispensabil de circulațiune. Dacă aceste s'ar calcula cu 4% interese, cursul lor ar pute fi adi de circa 92% , astfel că banii ar costa $4\frac{35}{100}\%$, proprietarul ar plăti $5\frac{1}{4}\%$ interese, diferența ar acoperi deplin spesele de manipulațiune, cuota de stergere a diferenței de curs și ar mai rămâne $\frac{1}{2}\%$ pentru dotarea unui fond de rezervă.

Împrumuturile s'ar pute da pe 60 de ani cu $5\frac{1}{2}\%$, ale căror camete, computate decursiv, la fiecare an,

ar corespunde tocmai la $5\frac{1}{4}\%$. Micul proprietar ar pute plăti atâta cu inlesnire; ađi însă singur camelele fac atâta...

Imprumuturile s'ar da și până la $\frac{3}{4}$ a valorii realităților. Suma maximală a imprumuturilor ar fi de K 4000—, iar maximul posesiunii puse ca garanție până la circa 25 jug.

Astfel circumscriind cadrele creditului, ar fi vorba de vr'o 300—400 milioane K, o sumă care distribuită pe mai mulți ani și mobilisată în formă de bilete hipotecare, statul ar pute-o converti cu inlesnire, fără a-l costa alte poveri efective, decât speșele de organizare.

Se constată mai departe, că organizațiunea noastră actuală de credit nu ar fi nici îndestuitoare nici acomodată pentru satisfacerea pretensiunilor de credit ale micului proprietar. Institutul de credit fonciar al micilor proprietari nu a fost în stare să ofere acestora creditul necesar. Dela înființarea însoțirii de credit regn. centr. s'au dat imprumuturi de 40 milioane cor. din aceste 23 mil. cor. cambii, 10 mil. cor. pe perioade scurte, și numai 1.7 mil. cor. cu ipotecă pe durată mai îndelungată.

Vr'o 20% a micilor proprietari se mai pot mântui de sub povara datoriilor numai cu ajutorul statului. Aceste 20% fac 420,000 mici proprietari cu $2\frac{1}{2}$ milioane jug de pământ, și — după socoteala lui Barta — tocmai atâta proprietari s'ar pute mântui cu cele 350—400 mil. cor.

Din realizarea eventuală a acestui proiect noi — firesce — puțin folos am trage; dar totuși e bine, credem, să ținem cont de el.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Banca Austro-Ungară. Bilanțul pe 1901 al băncii de emisiune arată după detragerea tuturor speșelor, impositelor, etc. un profit net de K 12 695,169 04. Din suma aceasta acțiunii, conform art. 102 al statutelor, primesc înainte de toate 4% ale capitalului social vărsat de K 200 mil., adică K 8.400,000—. Din rest se dotează: fondul de rezervă cu 10% = 429,516.90, fondul de pensii cu 2% = K 85,903.38, după care mai rămân K 3.779,748.76. Deoarece totalul dividendei nu trece peste 6% ale capitalului de acțiuni plătit, restul de K 3.779,748.76 se va distribui jumătate între acționari și cealaltă jumătate între cele două guverne dualiste în proporțiunea prescrisă în art. 102 al statutelor. În consecință va primi guvernul austriac o cotă de circa K 64.40% = K 1.216,988.50, iar guvernul ungar o cotă de circa 35.60% = K 672,885.88. Prin urmare acțiunii vor primi: drept dividendă de 4% K 8.400,000—. apoi jumătate din restul amintit mai sus: K 1.889,874.38 și afară de acestea profitul neîmpărțit din anul 1900 de K 13,018.28, total deci K 10.302,892.66. Dividenda anului 1901 va fi de K 68.60 = 4.9% față de 5.693% ale capitalului social = K 79.70 în anul 1900. Restul dividendei pro semestrul II 1901 de K 40.60 se va plăti imediat după aprobarea bilanțului din partea adunării generale, ce va avé loc la 3 Faur a. c.

*

⊙

Adunările generale ale băncilor române.

Am intrat în sezonul adunărilor generale. Inceputul îl face de astădată institutul „Sentinela” din Satul-nou, al cărei bilanț îl publicăm în Nr. de față. Adunarea generală se va ținé la 30 Ian. a. c. — La 8 Febr. va

urma apoi inst. „Lucaferul” din Vêrșeț, care a încheiat cu un profit de K 21,836.06 (față cu K 21,094.— din anul premergător). Ambele bilanțuri le vom apreția la proxima ocaziune, și spre a pute servi publicul nostru cu toată promptitudinea, vom da foi noastre în cas de trebuință o extensiune mai mare.

*

„Mercur”, soc. comerc. în Dej. Licuidatorii acestei societăți comerciale ne trimit o scrisoare de cuprins puțin îmbucurător, din care extragem următoarele:

Societatea comercială „Mercur” din Dej stă sub licuidare. Subscriși licuidatori aleși de atari în adunarea generală a numitei societăți ținută la 6 Nov. 1900. în decurs de un an am încercat totul, ca în modul cel mai eficace și cu puține speșe să efectuim licuidarea. După împrejurările date ne-a și succes în parte și sperăm, că după terminarea proceselor puse în curgere față de fostul director executiv și totodată contabil Simeon Rus — va succede, ca și acționarii să-și capete barem în parte paralele elocate în acții.

Pentru a relata despre activitatea noastră și despre starea actuală a averii societății, am conchemat pe 28 Decembre 1901 acționarii la adunare generală.

Durere însă, adunarea generală, deși erau prezenți o mulțime de acționari, nu s'a putut ținé, respective sfârși.

Presidiul în vederea atacurilor violente ce s'au întimplat a declarat de imposibilă continuarea ședinții. Facem atenți pe acționari, că lucră contra intereselor lor, dând eventual, cea-ce nu putem crede, creșemânt și sprijin dlui Rus și conșoților, pentru-că nimeni altul nu este vinovat și nimeni altul nu poate fi tras la răspundere cu șanse de reușită, decât Simeon Rus; iar dacă pe ori-ce cale densus scapă de sub greutatea hotărârii adunării generale amintite, și de sub procesele intentate și cari i-se vor intenta încă, atunci acționarii nimic nu-și salvează din prețul acțiilor. Drept aceea sunt rugați să se informeze din alte izvoare; iar dacă totuși ar lucra altfel, atunci nu noi vom purta vina, cari în astfel de împrejurări suntem paralizați întru împlinirea datoriințelor noastre ca licuidatori.

Dej, la 29 Decembre 1901 n. Licuidatorii societății comerciale pe acții „Mercur” din Dej: Dr. Liviu Micșa, avocat. Augustin Pinteș, contabil. Iuliu Pop, contabil. Alexandru Opriș, proprietar.

Trageri la sorți.

Oblig. cu prem. de 3% ale Inst. austr. de Credit fonciar.

(„Bodencreditlose” II. Emis. d. a. 1889).

(Tragerea 62 din 7 Ianuarie 1902).

A) La tragerea de amortisare au eșit seriile: 882 1443 2870 3337 4904 5273 5517 6115 6230 7087.

Cele 500 losuri din aceste serii se resemperă ab 1 Aug. 1902 cu câte K 200— și se schimbă cu un bon care participă la ulterioarele trageri de câștiguri și încât nu ar eși la sorți, se va resempera cu câte K 20—.

B) Tragerea de câștiguri:

Seria	Nr.	K	Seria	Nr.	K	Seria	Nr.	K
753	18	4000	3394	22	2000	6419	39	400
1493	36	400	3460	28	400	7551	13	400
1520	42	400	3656	42	400	7560	1	400
2459	2	400	4546	31	400	7845	22	2000
2879	50	100000	5854	48	400			

Rambursarea (minus 20%) ab 1 Aug. 1902, prin ce obligațiunea se amortisează. Tragerea prox. la 5 Maiu 1902.

„ALBINA“

institut de credit și de economii în Sibiiu.

Publicațiune.

În sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonc. puse în circulațiune cu ziua de 31 Decembrie 1901 face . . . . . K 5.019,500.—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . . „ 5.149,122-01

3. Valoarea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . . „ 19.489,027-52

4. În sensul § 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . . . . „ 400,000.— și este indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	2,000.—	Losuri de stat din 1854 cu 3 ² / ₀ %
„	8,400.—	Losuri de stat din 1860 cu 4 ⁰ / ₀ %
„	5,600.—	Obligațiuni cu premii Ung. Hypothekenbank cu 4 ⁰ / ₀ %
„	4,200.—	Losuri pentru regul. Tisei cu 4 ⁰ / ₀ %
„	2,400.—	Losuri pentru reg. Dunărei cu 5 ⁰ / ₀ %
„	6,000.—	Obligațiuni cu premii ale Instit. austr. de credit fonciar cu 3 ⁰ / ₀ %
„	200,000.—	Scrisuri fonciare Ung. Landes-Central-Sparcassa cu 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ %
„	170,000.—	Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercialbank cu 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ %
„	4,000.—	Acțiune a instit. de credit fonc. pentru proprietarii mici cu 5 ⁰ / ₀ %
„	12,000.—	Rentă unific. în hârtie Mai—Noiembrie cu 4 ² / ₀ %.

Sibiiu, în 5 Ianuarie 1902.

Direcțiunea.

Imprumuturi hipotecare mai mari

cu 4¹/₂⁰/₀ interese,

amortisabile în anuități semestrale în timp de 30—50 ani,

se acordă pe realități de câmp și pe case situate în orașe cu tribunal, până la jumătate a valorii reale.

Informațiuni se vor cere

la Red. „Revistei Economice“ în Sibiiu.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1.—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Anul I (1900). Anul II (1901). Anul III (1902).

Prețul: câte K 3.—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiiu (Nagyszeben).

„SENTINELA“, institut de economii și credit ca societate pe acțiuni în Satul-nou.

ACTIV.	(Coroane)	Bilanțul cu 31 Decembre 1901.	(Coroane)	PASIV.
Cassa în numărar	10,866-43	Capital de acții: 800 buc. à K 100 . . .	80,000.—	
Efecte proprii	3,980-74	Fond de rezervă	21,461-42	
Escompt	406,145-92	Fond special de rezervă	5,551.—	
Imprumuturi hipotecare	37,333.—	Fond de pensiuine	3.000.—	
Avansuri pe marfă	37,240.—	Fond cultural filantropic	300.—	30,312-42
Avansuri pe efecte (Lombard)	2,278.—	Depuneri spre fructificare		251,562-17
Mobilierul	1,363-06	Reescompt		110.000.—
10% amortisare	136-36	Deposite de cassa		2,624-61
Casa Nr. 814	4,800.—	Interese transit. anticip.		6.059 02
Diverse conturi debitoare	903-59	Dividendă neridicată		42.—
Interese restante	1,035-23	Diverse conturi creditoare		513-26
		Profit transpus din 1900	226-43	
		Profit net din 1901	22,469-70	22,696-13
				505,809-61
				505,809-61

Satul-nou, 31 Decembre, 1901.

P. Stoica m. p.,
director executiv.T. I. Marcu m. p.,
comptabil.